

Reformačné listy 5/2018

H.E.L.P. - Hnutie evanjelických laických pracovníkov, občianske združenie

Ročník: II.

OBSAH:

- AKÉ SÚ PRÁVA AKCIONÁROV TRANOSCIA?
- PREDAJCOVIA CIRKEVNÉHO MAJETKU
- PREČO NESÚHLASÍME S PREDAJOM CIRKEVNÉHO MAJETKU
- REFORMAČNÉ OKIENKO
- NEZASLÚŽENÁ MILOST' - KÁZEŇ
- PRED STO ROKMI O TRANOSCIU
- HISTORICKÉ KONTEXTY VYDAVATELSTVA TRANOSCIA A EPST
- MODLITEBNÁ REŤAZ

**„BUDE MA VZÝVAŤ A VYSLYŠÍM HO;
BUDEM S NÍM V SÚŽENÍ,
VYTRHNEM HO A OSLÁVIM.
NASÝTIM HO DLHÝM ŽIVOTOM
A UKÁŽEM MU SVOJE SPASENIE.“**

Žalm 91, 15 - 16

Aké sú práva akcionárov Tranoscia?

Rok 2018 je rokom výročí. Je to rok osmičkový. Avšak prináša aj iné výročia, ktoré sú rovnako dôležité pre našu cirkev. Dňa 27. apríla 2018 uplynie 120 rokov odo dňa, kedy sa v Liptovskom Mikuláši konalo zriaďujúce valné zhromaždenie vydavateľsko-kníhkupeckého účastinárskeho spolku Tranoscus. Ako ho oslávieme?

História stodvadsaťročného vydavateľstva mala svoje skvelé a svetlé chvíle, svedčí o tom dobová tlač, štúdie, vydané publikácie. A mala aj svojich skvelých oddaných autorov, tvorcov, redaktorov.

No boli aj časy štátnej cenzúry a mrazivého ticha počas totalitného režimu. A boli aj obdobia obrodovania po znovuoobnovení slobody a demokracie. Obdobia nádeje, obdobia vzkriesenia cirkevnej tlače. A dnes? Ako hodnotiť súčasnosť najstaršieho evanjelického vydavateľstva Tranoscus?

Skúsenosti čitateľov i prispievateľov cirkevnej tlače vydávanej Tranosciom hovoria o časoch cirkevnej cenzúry. O časoch zneužívania cirkevnej tlače na cirkevnú politiku. O časoch produkcie umelých káuz zameraných na znemožnenie až zničenie povesti veriacich, pracovníkov cirkvi. Myslíme si, že zakladateľom Tranoscia o toto naozaj nešlo a kdesi v nebi je im z dnešného stavu veľmi smutno. Pýtame sa, ako to zmeniť?

Vieme, že listy a uznesenia seniorátov, konventov, zborov žiadajúce o nápravu v cirkevnej tlači vydávanej Tranosciom – nenašli adresáta. Takže neostáva nič iné, len sa zamyslieť nad tým, ako využiť svoje vlastnícke práva – práva akcionárov. Okrem ECAV na Slovensku akcie Tranoscia vlastní senioráty a jednotliví členovia cirkvi. To znamená, že majú právo domáhať sa zmeny, nakoľko majú v danej akciovej spoločnosti – zakúpené podiely. Byť vlastníkom akcií totiž znamená – mať právo podieľať sa na riadení a zameraní spoločnosti. Isteže, desaťročia nič také nebolo treba, lebo periodiká a knižná produkcia slúžila evanjelickej verejnosti – k spokojnosti. A teraz?

Čoskoro sa bude opäť konať valné zhromaždenie Tranoscia. Akcionári by mali mať o reálnom stave akciovej spoločnosti dostatok informácií. Napríklad koľko knižných titulov a v akom náklade vydalo vydavateľstvo za daný rok, aké boli náklady a zisky spoločnosti, aké boli náklady a remitenda vydávaných periodík, aké boli finančné náklady na ich tlač, distribúciu, zisky z predaja, či straty. Rovnako je dôležité poznať, aké boli mzdové náklady spoločnosti či zisky z inej obchodnej činnosti. Toto sú úplne legitímne informácie, ktoré by mali akcionári vedieť. Aby vedeli – ako sa nakladá – s ich majetkom – s ich akciami. Zároveň by návrhy akcionárov na valnom zhromaždení mali byť akceptované a malo by sa o nich dať hlasovať.

Ak teda chceme zmeniť situáciu vo vydavateľstve Tranoscus, aby bolo opäť slobodným, kresťanským, evanjelickým, demokratickým a profesionálnym vydavateľstvom – zaujímajme sa o svoje práva akcionára. K tomu vás senioráty ECAV a veriaci – vlastníci akcií naliehavo vyzývame! Nech 120. výročie Tranoscia nie je len formálnou spomienkou, ale skutočným znovuzrozením tohto vzácneho a jedinečného vydavateľstva.

Redakcia Reformačných listov

Foto: Eva Bachletová

PREDAJCOVIA CIRKEVNÉHO MAJETKU

V pondelok, dňa 12. februára 2018 som zavítal na Generálny biskupský úrad ECAV na Slovensku so sídlom v Bratislave, Palisády 46 (GBÚ). Otvárali tam obálky s ponukami na predaj cirkevného majetku. Členom komisie za Východný dištrikt je aj brat dozorca VD Ján Brozman, ktorému do toho prišli povinnosti a nemohol sa otvárať ponúk zúčastniť. Volal mi, že nakoľko žijem v Bratislave, či by som nemohol ísť za neho, že by mi doručil splnomocnenie. Ísť na zasadnutie, kde sa rozpredáva cirkevný majetok mi bolo proti srsti, ale obetoval som sa. Nakoniec, mal som pokyn hlasovať proti predaju, s čím som bol plne stotožnený.

V určený čas som teda zaklopal na dvere zasadačky GBÚ a vošiel dnu. Nasledujúci moment bol neopísateľný. Prekvapenie, zdesenie, chaos, zaznela otázka, či je na úrade ešte bývalá generálna právna zástupkyňa (GPZ) a bol som poslaný na chodbu, kým sa poradia s právnikom, lebo oni nie sú právnici a netušia, čo majú robiť. Po 20 minútach pochodovania hore-dole chodbou som znova zaklopal a opýtal sa, že teda či už na niečo došli. Vraj ešte stále nevedia, aby som počkal ešte ďalších 5 minút. Medzitým prebiehala rýchla útržková diskusia, snažil som sa robiť si poznámky, načo členka komisie sestra tajomníčka GP a synody vyslovila pranie, že si neželá, aby sa jej meno ocitlo v Reformačných listoch. Myslím, že vernej čitateľke treba vyjsť v ústrety. Budem teda používať skratku PCM (predajca cirkevného majetku). Šiel som opäť na chodbu. Po 5 minútach vyšiel von jeden z PCM a povedal, že potrebujú ešte ďalších 5 minút.

Keď teda dospeli k záveru, povolali si ma z chodby do zasadačky. Boli spomínané akési menovacie dekréty, nezastupiteľnosť, atď. Podľa mojich vedomostí, nič také nebolo na generálnom presbyterstve (GP) schválené

a teda je pre mňa otázne, kto predaj majetku ECAV vlastne riadi. Vykrúcačky pokračovali. Vraj sa radili s 2 právnikmi, ktorých mená neprezradili, ale súčasná synodou oficiálne zvolená generálna právna zástupkyňa (GPZ) to nebola. Keď som sa opýtal prečo, jeden PCM mi povedal: „*To, že je niekto GPZ ešte neznamenná, že má patent na rozum.*“ Nevidel som zatiaľ žiaden právny výstup súčasnej GPZ. No z toho, čo predvádzala tá bývalá sa s vyššie uvedeným názorom plne stotožňujem. Potom na mňa vyšli s čítaním výberu zo zákonov, ktoré vôbec nesúviseli s verejnou obchodnou súťažou. Tieto úskoky ma zarazili. Chvíľu som uvažoval, či nepoužijem nepriestrelný „právny“ argument bývalej GPZ, keď ju poslali preč z iného rokovania: „*No tak ma odtiaľto vyneš.*“ Ale tento argument, akokoľvek „právny“, mi nikdy neprišiel celkom normálny.

Bolo mi jasné, že ak sa uchýľujú ku klamstvám, nemá to zmysel. Nemal som v pláne stráviť popoludnie nezmyselnými doťahovačkami, prekárkami a opakovaným pochodovaním po chodbe, lebo veď nie sú právnici, nemajú tušenia, čo a ako majú robiť, tak by znova chytro kamsi komusi volali a trvalo by im to večnosť. Aj som otvorene povedal, že mám dôležitejšie povinnosti, než rozpredávať cirkevný majetok, tak nech mi len povedia, či tam mám ostať, alebo nech mi prezradia pár dôvodov, prečo ostať nemôžem a ja sa s radosťou poberiem. Videli som, že PCM sú odhodlaní majetok predať, nech by sa dialo čokoľvek. Pochopil som tiež, že predsedníctvo ECAV (nie generálne presbyterstvo) si vytvorilo komisiu na odpredaj majetku tak, že ak by aj zástupcovia dištriktov boli proti, majetok odpredaný bude. Zastúpenie dištriktov bolo pre imidž, nebolo podstatné, lebo 3 PCM mali vo veci úplne jasno.

Jeden z nich to aj priamo povedal: „*Mal prísť brat Brozman osobne, zahlasovať proti a mohlo to byť 4 ku 1 za predaj.*“ Rozkaz znel teda jasne: Pre-

dať!

Keď videli, že sa s nimi nemienim hádať, zjemnili tón. Takmer so mnou akoby súcitili, bolo im to všetko veľmi ľúto a jeden dokonca povedal, že vôbec nie je proti tomu, aby som tam bol, ale údajne zákon to nedovoľuje. Dojímavá scéna. Ktovie, nevšimol som si, ale možno bola aj nejaká vyronená krokodíla slza.

Reči o transparentnosti ostali len rečami. Nehovoriac o ďalších hrubých porušeníach CPP. Majetok ECAV, teda všetkých evanjelikov, predalo spolu 5 ľudí. Otázkou tiež je, aký právoplatný asi výsledok tejto súťaže je, keď komisia netušila, čo má robiť s obyčajným splnomocnením a trvalo 40 minút, aby sa ma zbavili, aj to len preto, lebo som nevidel zmysel sa s nimi doťahovať?

Z dvoch garáží na predaj šla nakoniec do súťaže len jedna. Tá druhá bola zatiaľ pred predajom uchránená, lebo manažment Reformaty nemá poriadok vo vlastníckych vzťahoch. Preto aj synodálov uviedli do omylu.

V poriadku. Splnomocnenie si okopírovali, aby ho mohli dať do spisu. Ešte ani nedoťukli dvere za mojím chrbtom, keď sa zo zasadačky ozvalo radostné nadšenie, že sa ma po 40 minútach zbavili. Potešil som sa. Radosť totiž bola obojstranná. Som rád, že ma vyhodili, nedostanem tak titul Predajca roka za rozpredávanie cirkevného majetku. Lebo tento predaj nie je na prospech ECAV.

Daniel Mišina

PREČO NESÚHLASÍME S PREDAJOM CIRKEVNÉHO MAJETKU

Synoda schválila predaj v čase, keď ani cirkevná spoločnosť Reformata s.r.o. ani samotná ECAV nemala peniaze na opravu strechy v kritickom stave na jednej z budov. **Rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva z 9. januára 2018 však dostane ECAV 460 tisíc EUR ako náhradu škody za regulované**

nájomné. To znamená, že situácia sa zmenila a ECAV peniaze má. Preto pomínul dôvod (chýbajúce financie), pre ktorý synoda schválila predaj cirkevného majetku. Cirkev totiž peniaze dostane do 3 mesiacov od vynesenia rozsudku.

- Cirkevno-právne predpisy (CPP) hovoria, že ak niektorá COJ (cirkevno-organizačná jednotka) nie je schopná sa postarať o svoj majetok, môže ho ponúknuť inej COJ: cirkevný majetok sa teda nemusel predávať, mohli osloviť inú COJ – dištrikty, senioráty, zbory. Nič také sa neudialo. Majetok sa doslova vynesie z cirkvi preč, hoci mohol v cirkvi ostať.

- Potrebné peniaze sa dajú získať aj inak ako predajom: som presvedčený, že by sa našlo dost cirkevných zborov, ktoré by bezúročne požičali peniaze na opravu majetku vlastnej cirkvi. Podľa našich CPP, pokiaľ sa nedokáže COJ starať o majetok, môže ho odstúpiť inej COJ. Aj dnes sú v našej cirkvi COJ, ktoré sa dokážu zodpovedne postarať o majetok, ktorý im zanechali ich predkovia a nerozpredávajú ho.

- Nakoľko ECAV nemá schválený rozpočet, nemôže robiť kapitálové výdavky. Hoci súčasné predsedníctvo ECAV sa správa, akoby mohlo všetko.

- Pôvodne synoda odsúhlasila predaj 2 budov a 1 pozemku. Do verejnej súťa-

že sa ale dostal len pozemok a 1 budova. Kto a na základe čoho rozhodol, že 1 budova nakoniec do súťaže nepôjde, hoci synoda to schválila?

- Spomeňme si, aký cirkus súčasné vedenie robilo s CZ Košice, či CZ Bratislava, alebo ako ešte 4 roky po vyhodení je vraj za všetko v Reformata s.r.o. zodpovedný br. V. Daniš, spomeňme na všetky prednášky a rady, ktoré predsedníctvo ECAV dáva ohľadom starostlivosti o majetok, tak sa trochu predsedníctvu cirkvi aj čudujeme, že hoci im do lona padla taká príležitosť nerozpredávať cirkevný majetok, no oni na rozpredaní trvajú za každú cenu.

- Zbrklé a horúcou ihlou šité rozpredávanie majetku nie je v prospech cirkvi. Otázkou teda ostáva, v čí prospech je?

Redakcia RL

Zdroj:

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-179823>

Evanjelická cirkev Augsburského vyznania na Slovensku	Svoradova 3, Bratislava - Staré Mesto	2	56.85	14/01/1997 -	1/1	55,000	
		6	98.67	14/01/1997 -			
	Palisády 46, Bratislava - Staré Mesto	16	125.45	18/03/1992 -	1/1	76,100	
		23	44.87	18/03/1992 -			
	Palisády 48, Bratislava - Staré Mesto	1	64.51	18/03/1992 -	1/1	198,000	
		6	151.49	18/03/1992 -			
		8	117.65	18/03/1992 - 22/06/2015			
		10	114.71	18/03/1992 -			
			2	67.08	19/05/2004 -	1/1	139,800
			3	58.60	19/05/2004 -		
	Panenská 25, Bratislava - Staré Mesto	4	95.47	19/05/2004 -			
		5	92.12	19/05/2004 -			
		6	55.48	19/05/2004 -			
		7	87.25	19/05/2004 -			
					4,959,207.41		

REFORMAČNÉ OKIENKO

BUDÚCNOSŤ NIE JE JASNÁ ...

V poslednom čase veľa rozmyšľáme o budúcnosti. V cirkvi nás čakajú voľby a s tým možno aj zmeny. Rozmyšľáme o budúcnosti, ale paradoxne o nej otvorene nehovoríme. Zaviedli sme akúsi taktiku „politického mlčania“. Nikto nevie, čo sa bude diať, hráči skrývajú svoje tromfy, nikto neodhaľuje svoje plány. Lenže toto je zlá hra. Ježiš hovorí: „A v tom je súd, že svetlo prišlo na svet, ale ľudia väčšmi milovali tmú ako svetlo, lebo ich skutky boli zlé. Každý totiž, kto zle robí, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky nevyšli najavo. Ale kto koná pravdu, ide na svetlo, aby jeho skutky boli zjavené, pretože sú v Bohu konané.“ (J 3,19-21)

V kresťanstve a teda aj v cirkvi nejde o to, kto vyhrá. Vždy, keď cirkev začala hrať takúto hru, bol to jeden zo symptómov úpadku a degenerácie. Zdá sa, že práve do takejto situácie sme sa dostali. Hľadáme, akú chybu, nedostatok, zlyhanie by sme na tom druhom mohli nájsť, čo by sme mohli proti tomu druhému použiť. Tie svoje zlyhanie a nedostatky zakrývame. Toto je nebezpečná hra – hra, ktorá vedie k zničeniu, hra, ktorá uškodí všetkým. Varovanie, ktoré napísal apoštol Pavol galatským kresťanom, sa opäť stáva aktuálne: „Ale ak sa hryziete a žeriete medzi sebou, pozor, aby ste sa navzájom nezničili.“ (Gal 5,15) Takýto bude totiž výsledok, ak budeme žiť bez lásky k blížnemu, ak budeme bez úcty voči iným, ak nebudeme rešpektovať iných v ich rôznosti. To, že sa niekto pozerá na svet okolo seba inými očami, alebo má na niektoré veci iný názor, alebo robí veci iným, netradičným spôsobom, ešte neznamená, že je to môj nepriateľ. Skutočný nepriateľ je niekto úplne iný: „Veď náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežactvám a mocnostiam, proti pánom sveta tejto temnosti, proti zlým duchom v nebesiach.“ (Ef 6,12) Nepriateľmi sa staneme, keď zo seba necháme urobiť nepriateľa.

Hovoriť o budúcnosti znamená byť prorokom. Možno práve toho sa bojíme. Ale je to potrebné. Práve takých ľudí potrebujeme, ktorí sú schopní takto vidieť a ktorí by boli ochotní vziať na seba bremeno prorockej služby. Vidieť nie seba, ale dopredu. Rozpoznať nie náš plán, ale Boží plán s nami. Vedieť pomenovať veci. A vedieť aj pochopiť naše slabosti. To neznamená, že potrebujeme nájsť dokonalého človeka, skôr naopak – človeka, ktorý prežil zlyhanie vo svojom vlastnom živote, ktorý prešiel hlbinou zúfalstva a ktorý našiel záchranu v Božej láske a milosti. Hrdina jedného filmu povedal: „Všetci sme blázni. Tých normálnych sa treba báť.“ Tí „dokonalí“ nedokážu pochopiť nás zlyhávajúcich, dokážu len vyžadovať poslušnosť a trestať. Potrebujeme človeka, ktorý padol do temnoty, a ktorý bol zachránený a vykúpený zo svojej biedy Ježišom. Lebo ten vidí a pozná budúcnosť, ktorú aj my potrebujeme poznať. Ako Jeremiáš: „Lebo ja poznám úmysly, ktoré mám s vami – znie výrok Hospodinov – úmysly smerujúce k blahu a nie k nešťastiu: dať vám budúcnosť a nádej.“ (Jer 29,11)

Ján Oslík, ev. farár v Modre

DEVIATNIK: NEZASLÚŽENÁ MILOŠŤ (28. 1. 2018)

1 kniha Kráľov 22, 20 – 23

„Tu prehovoril Hospodin: Kto omámi Achába, aby vyrazil do boja a padol pri Rámot-Gileáde? Keď jeden hovoril tak, druhý onak, predstúpil akýsi duch, zastal si pred Hospodina a povedal: Ja ho povediem. Hospodin sa ho opýtal: Čím? Odvetil: Vyjdem a budem lživým duchom v ústach všetkých jeho prorokov. Nato mu riekol: Ty ho podvedieš, dokážeš to. Vyjdi a urob tak!“

Bratia a sestry!

Môže sa mylíť štátny úradník, či cirkevný predstaviteľ? Môžu si ľudia myslieť, že slúžia pravde a popritom podvedome slúžia zlu? Môžu, a duchovné pozadie takéhoto konania nám ukazuje príbeh o izraelskom kráľovi Achábovi, ktorý na pokračovanie sledujeme.

Minule sme si hovorili o udalosti, ktorá sa odohrala na vrchu Karmel. Hospodin sa tu zázračným spôsobom dokázal, keď na Eliášom pripravenú obeť zoslal oheň. Zatiaľ čo obeť Baalových kňazov zostávala bez ohňa. Celý izraelský ľud na čele s kráľom volá, že Hospodin je Bohom. Činili tam pokánie a Hospodin sa zmiloval. Obdobie trojročného sucha, ktorým trestal Izrael sa skončilo a prišiel konečne vytúžený dážď. Všetko by dobre dopadlo, keby Achábova manželka Izébel sa nerozhodla zabiť proroka Eliáša, pretože ona rozhodne nechcela robiť zo svojho života žiadne pokánie.

Po týchto udalostiach sa kráľ Acháb prechádzal pri svojom kráľovskom paláci v meste Samária a zapáčila sa mu vinica, ktorá susedila s palácom. Vlastnil ju istý Nábót a kráľ Acháb sa rozhodol, že ju od neho kúpi a premení si ju na zeleninovú záhradu. Nábót však vinicu predať nechcel, nakoľko sa jednalo o dedičstvo po otcov.

Možno by tu aj celý príbeh skončil, lenže Acháb sa posťažoval doma svojej manželke Izébel, že sa mu nepodarilo kúpiť spomenutú vinicu. A Izébel, samozrejme vždy rozhodná dopustiť sa akejkoľvek zákernej veci hneď začala sprindať intrigy. Najskôr zahrála na manželovo vládárske ego slovami: „Hádam ty

kraľuješ Izraelu, a nie Nábót.“ Následne v manželovom mene napísala listy, aby predstavení mesta verejne obžalovali Nábota, že sa rúhal Bohu a kráľovi. Takto sa to aj odohralo a Nábót bol ukameňovaný. Kráľ Acháb sa teda nepravdivým spôsobom dostal ku vinici, po ktorej zatúžil.

Lenže Hospodin celú záležitosť videl a prostredníctvom proroka Eliáša Achábovi povedal: *Na mieste, kde psy lízali Nábotovú krv, psy budú lízať aj tvoju krv*“ (1. Kráľ 21, 19). Potom povedal aj jeho manželke Izébel slová: *Psy budú žrať Izébel v predmestí Izraela* (1. Kráľ 21, 23). Boli to hrozné slová odsúdenia zo strany Hospodina. Skrátka, ak sa Božia miera trpezlivosti skončí, Boh začne účtovať. Ak človek nečiní pokánie, všetko sa mu vráti aj s úrokmi. Preto sa píše v Biblii, že je hrozné upadnúť do rúk živého Boha. Božia trpezlivosť nad Achábom a jeho manželkou Izébel sa skončila a nasledoval nad nimi súd.

Izraelský kráľ Acháb sa spojil s judským kráľom Jóšáfátom do boja proti kráľovi Sýrie. Skôr než sa vydali do boja, judský kráľ Jóšáfát, ktorý bol pokorný pred Hospodinom, hovorí Achábovi, aby sa najskôr spýtali Pána Boha, či do danej vojny majú ísť.

Preto Acháb dal zhromaždiť 400 prorokov, ktorí mu pochlebovali. Acháb sa ich pýta: *Mám ísť do vojny proti Rámót Gileádu, alebo to nechať tak? Odvetili: Chod', Pán ho dá kráľovi do rúk* (1. Kráľ 22, 6). Dokonca sa v biblickom texte píše, že istý Cidkijá si urobil železné rohy a názorne ukazoval Achábovi, ako porazí Sýrčanov.

Lenže judský kráľ Jóšáfát bol skutočne veriacim človekom a odhalil lož falšných prorokov. Už filozof Platón hovorí, že pre každého človeka v riadiacej funkcii je zlé, pokiaľ sa obklopí lojalnými ľuďmi, ktorí mu nikdy neprotirečia, ale mu vo všetkom pritakávajú. Preto každý človek s diktátorskými sklonmi hneď vymení svojich zamestnancov a dosadí si tam tých jemu poplatných, lojalných. Lenže zdravá kritika je vždy potrebná k tomu, aby sa veci pohli ďalej. Pre veriaceho človeka je dôležité, aby hľadal Božiu vôľu. Preto kráľ Jóšáfát zistil, že títo Achábovi proroci sú lojalni

a pochlebojú mu. Ale on chcel skutočne vedieť, čo si o celej záležitosti myslí Hospodin. *Jóšáfát povedal: Nieto tu ešte Hospodinovho proroka, že by sme sa jeho spýtali? Izraelský kráľ odpovedal Jóšáfatovi: Ešte je jeden muž, prostredníctvom ktorého by sme sa mohli spýtať Hospodina, ale toho nenávidím, lebo mi neprorokuje dobré, ale zlé. Je to Míchá, syn Jimlov* (1. Kráľ 22, 8)!

Tu ja krásne zobrazený Achábov postoj k pravde. Nenávidí Míchu, lebo mu neprorokuje dobré veci, pretože nie je pochlebovačný a lojalný ako ostatných 400 prorokov. Všimnime si, že kráľa Achába vôbec nezaujímá, že prorok Mícha hovorí slovo Hospodinovo. Jediné čo ho zaujíma je to, či je pre neho slovo priaznivé, či sa mu skrátka hodí.

Bratia a sestry, je to veľmi tragické, keď ľudia pod rúchom nábožnosti hľadajú iba to, čo sa im hodí, čo sa im páči, aj keď to v podstate nie je pravda. Často sa stáva, že aj veriaci ľudia si pri čítaní Biblie hľadajú vlastnú vôľu a nezaujímajú sa o tú Božiu. Následne to, čo sa im nehodí, čo im je nepríjemné, čo ich obviňuje z hriechu, čo by ich malo priviesť k vnútornému zamysleniu sa, to radšej obchádzajú. Alebo používajú rôzne výklady preto, aby si zdôvodnili, že ich sa to už v dnešnej dobe netýka, že daná biblická pasáž mala platnosť iba pre minulosť, dnes to treba chápať inak. Acháb nám teda stojí ako výstraha človeka, ktorý nechce od Boha počuť nepríjemné veci.

Následne v Biblii čítame: *Dvoran, ktorý išiel, zavolať Míchu a hovoril: Pozri, reči prorokov sú pre kráľa jednohlasne priaznivé. Nech je aj tvoja reč ako jedného z nich* (1. Kráľ 22, 13). Je to strašné, že kráľovský dvoran, ktorý išiel zavolať proroka Míchu mu dáva inštrukcie, čo má pred kráľom povedať. Aká nesloboda na tomto kráľovskom dvore vládla? V akom strachu tam museli žiť všetci obyvatelia, aby stále kráľovi pochlebovali?

Prorok sa postavil pred Achába a povedal, aby tiahol do vojny, v ktorej bude porazený. Následne rozprával príbeh, ktorý som čítal na úvod. *Tu prehovoril Hospodin: Kto omámi Achába, aby vyrazil do boja a padol pri Rámot-*

Gileáde? Keď jeden hovoril tak, druhý onak, predstúpil akýsi duch, zastal si pred Hospodina a povedal: Ja ho povediem. Hospodin sa ho opýtal: Čím? Odvetil: Vyjdem a budem lživým duchom v ústach všetkých jeho prorokov. Nato mu riekol: Ty ho podvedieš, dokážeš to. Vyjdi a urob tak!

Tu sa dostávame na miesto duchovného pozadia, na ktorého základe sa mnohé veci odohrávajú v našom svete. Navonok to boli proroci, ktorí volali kráľa Achába do vojny so Sýriou. Kde sa v nich zobralo to pochlebovačstvo? Bol to v skutočnosti ten falošný duch, ktorý vstúpil do ich úst, aby klamali a nehovorili pravdu.

Bratia a sestry, toto je veľmi dôležité, aby sme si uvedomili tieto súvislosti. Za falošnými učeníami, za všemožnými intrigami a zlom vo svete stojí to duchovné pozadie, zlí duchovia ktorí vedú ľudí k všemožným intrigám a zlu vo svete. Takýto zlý duch však môže ovládnuť kohokoľvek. Môžu to byť predstavitelia štátu. Môžu to byť predstavitelia cirkvi. Môže sa jednať o rôzne zákonodarné orgány, ktoré môžu títo falošní duchovia zmanipulovať.

Preto je pre nás kresťanov veľmi dôležité, aby sme si srdcia každého dňa posväcovali pred Hospodinom. Aby sme sa v každodennom pokání odriekali všetkého zlého a prosili o Božie vedenia a múdrosť. Ak toto zanedbáme, aj my sa potom nevedomky môžeme stať nástrojmi takýchto falošných duchov.

Ako kresťania by sme sa vždy mali modliť o ducha rozlišovania. Aby sme danú vec vedeli posúdiť, či je správna alebo nie, či je od Boha, alebo nie. Pretože aj duchovné authority sa môžu myliť a zavádzať a pritom si môžu myslieť, že hovoria pravdu. Sami si však neuvedomia, že sú ovládaní lživým duchom, ako oných 400 prorokov pred kráľom Achábom.

Ako máme rozpoznať či je daný názor v súlade s Božou vôľou? Apoštol Pavol nám v liste Galatským hovorí o duchovnom ovocí. Ak si zasadím v záhrade mrkvu, vyrastie mi mrkva. Ak si zasadím kaleráb, bude mi rásť kaleráb a nie brokolica. Aké je duchovné ovocie daného človeka? Môže pekne vykladať

Božie slovo, ale svedčí aj jeho život o Bohu? Miluje nadovšetko Pána Boha a svojho blížneho, ako seba samého? Miluje si svoju manželku, či manžela? S láskou sa stará a vychováva svoje deti? Je na spôsobe jeho života vidieť ovocie Ducha Svätého, ktoré je podľa listu Galatským láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, krotkosť, zdržanlivosť? Alebo sú na živote daného človeka jasne viditeľné skutky tela ako cudzoložstvo, smilstvo, nečistota, zmyselnosť, modloslužba, čarodejníctvo, nepriateľstvá, svár, nenávisť, hnevy, rozbroje, roztržky, závidi, vraždy, hodenia a im podobné? Môže daný človek vystupovať ako kresťan, ale všade kde príde spôsobuje hádky. Zostáva za ním duchovná spúšť. A dalo by sa takto hovoriť o ďalších veciach podľa Pavlovho katalógu skutkov tela. Je to teda od Boha? Ak nie, potom jedine od diabla. Paradoxne si daný človek môže myslieť, že slúži Bohu, ale jeho život ovláda onen falošný duch.

Druhú vec, ktorú si musíme v tejto súvislosti uvedomiť je tá, že všetko treba posudzovať Písmom svätým. Keď prišiel apoštol Pavol na jednej z misijných ciest do mestečka Beria a kázal slovo Božie Židom v miestnej synagóge, oni porovnávali jeho učenie s Písmom svätým, či je to skutočne tak. Preto by sme vždy mali vedieť, či názor, ktorý tvrdohlavo presadzuje určitý človek, je v súlade s Bibliou. Ak nie, jedná sa o falošného proroka. O človeka, ktorý je ovládaný lživým duchom. Preto sa všetko v cirkvi posudzuje Písmom svätým. Čo má v ňom oporu, je od Boha. Čo nie, od Boha byť nemôže.

Dôležitá je aj samotná modlitba, aby nás Boh viedol a dal nám múdrosť dobre zareagovať. Ja vždy prízvukujem pred každým konventom a presbyterstvom, aby sme sa modlili, a potom v danej veci rozhodli. Aby sme hľadali Božiu vôľu a nie tú svoju, ľudskú. Skôr než sa do niečoho pustíme, najskôr to musíme premodliť. Pán Ježiš nám potom dá svoju múdrosť a my budeme vedieť, čo robiť. Bez modlitby však nemáme mysle a srdce nasmerované na Pána Boha. Potom sa veľmi ľahko môžeme stať nástrojmi, otvoreným pre pôsobenie

falošného ducha. Môžem nosiť luterák, môžem zastávať post v cirkvi, pokiaľ nemám posvätené srdce pred Hospodinom, môžem sa stať nástrojom v rukách falošných duchov a následne môžem zviest mnohých ľudí mimo Pána Boha, k falošným učeníam a scestným ľudským názorom.

Ako sa skončil celý príbeh s kráľom Achábom? Nakoniec sa vydal do vojny so sýrcami a v tejto vojne bol zasiahnutý nepriateľským šípom. Večer zomrel a krv z rany vytekla na dno vojnového voza, na ktorom stál. Čítame v Biblii: *Keď vyplachovali voz pri Samárskom rybníku, psy lízali kráľovu krv a neviestky sa v tom kúpali podľa slova, ktoré vyriekol Hospodin (1. Kráľ 22, 38).*

Acháb nechal zavraždiť Nábota, teraz Hospodin zobral život Achábovi. Ako sa to skončilo s jeho manželkou Izébel, si povieme nabadúce.

Ten najdôležitejší odkaz dnešného textu spočíva v tom, aby sme neprestupovali Božie prikázania, pretože tak sa stávame náchylnými k ďalšiemu zlu, nakoľko hriech plodí hriech. Acháb chcel Nábotovú vinicu, nechal ho zavraždiť a nakoniec prišiel sám o život. Zároveň sa majme vždy v strehu a duchovne rozlišujeme, pretože aj v súčasnosti chodí medzi nami veľa vlkov v ovčom rúchu. Majme vždy na mysli príkaz apoštola Pavla: *Nedaj sa premôcť zlému, ale dobrým premáhaj zlé (R 12, 21).* AMEN.

Martin Riecky, ev. farár v Leviciach

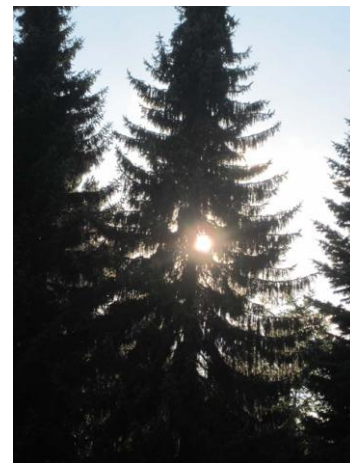

Foto: Eva Bachletová

PRED STO ROKMI O TRANOSCIU

Vyberáme z dobovej tlače k téme vydavateľstva, kedysi spolku *Tranoscius*. Píše sa rok 1918, misijný evanjelický časopis *Stráž na Sione (Vnútorno-missionársky list pre slovenských evanjelikov augš. vyznania)*, v čísle 7, roč. 26., vyzýva takto svojich čitateľov:

„*Tranoscius*“

Čo potrebujeme?

Predovšetkým potrebujeme, aby prišlo k nám kráľovstvo Božie. Lebo vojna so svojimi hrôzami a biedami povstať mohla a trvať môže len preto, že kráľovstvo Božie nie je rozšírené a upevnené na zemi tak, ako by malo byť. – Kráľovstvo Božie rozširuje sa Slovom Božím. A zase Slovo Božie veľmi dobre sa rozsieva nábožnými knihami a spismi. Takéto sú sv. Biblia, *Tranoscius*, Zpěvník, Funebrál, Života Studnice, Postilly a iné spisy pre dospelých, a Katechismusy, Biblické Historie a iné učebné knihy pre detky. – Ale aby sa tieto, kráľovstvu Božiemu slúžiace knihy rozmnožili a medzi nami rozsialy, musia byť vytlačené a predávané.

Čo robí Spolok „Tranoscius“?

Spolok „Tranoscius“ dáva tlačiť a predáva naše evanjelické knihy a spisy. – Spolok tento založený asi pred 20 rokmi, a sídli v Liptovskom Svätom Mikuláši. Spravujú ho mužovia duchovní a svetskí, ktorí však všetci jednako pracujú za kráľovstvo Božie, a o to sa vynasnažujú, aby sa ono rozširovalo medzi nami. – Spolok „Tranoscius“ dal už veľa vytlačiť nábožných kníh, a v úmysle má vydať ešte mnoho iných starých i nových, ktoré nám poslúžia ku vzdelaniu a spaseniu. Že akú pozhnanú prácu koná menovite na úľavu boľastí hroznou vojnou zapríčinených, na to dostačí spomenúť, že ťažké tisíce kníh a časopisov evanjelických rozposlal a rozposiela darmo našim vojakom kdekolvek sa nachádzajú. Koľké to dobrodenie pre našich bojujúcich a trpiacich bratov!

Čo máme urobiť my?

My sa máme pripojiť k Spolku Tranovskému, máme vstúpiť medzi členov-účastinárov jeho. Hanba je to nám slovenským evanjelikom, že nábožné knihy neraz nám tlačili a predávali ľudia inej viery. Sdružme sa už raz i my, nebudme nehodní potomci našich slávnych predkov. Koľko tí mali kníh už vtedy, keď knižky tlačiť a kúpiť bolo veľmi ťažko! Aj teraz to síce veľa stojí, ale keď sa veľa dobrých ľudí vedno spojí, tak slávne vládu vykonať aj obťažné úlohy. Bratia drahí, Sestry milé, nezatvrdzujte srdcia svoje porozumejte nás, pripojte sa k nám! Vedno budeme konať bohumilé dielo, spoločne budeme tlačiť a predávať naše dobré knihy a spisy, a tak ruka v ruke budeme rozširovať kráľovstvo Božie na zemi. Evanjelici vstúpte do Spolku Tranovského!

Ako to vykonáme?

Aj to vám povieme. Tlačiť a predávať knihy – na to načim veľa peňazí. Keď sa pred 20 rokmi zakladal Spolok *Tranoscius*, naskladali jeho údovia najprv len 10.000, neskoršie 40.000 korún kapitálu. Teraz ale všetko zdraželo, a Spolok chce dať vytlačiť mnohé, veľmi potrebné knihy a spisy, a Spolok chce dať vytlačiť mnohé, veľmi potrebné knihy a spisy potom chce si nadobudnúť vlastnú knihtlačiareň: preto povyšuje svoj kapitál na 200.000 kor. Akože nasbiera tento veľký peniaz? Takto: Spolok *Tranoscius* rozdelil 200.000 korún na celé podiele a na polpodiele. Jedon celý podiel stojí 50 kor. a 3 kor. na zápisné trovy, a pol podiela je za 25 kor. a 2 kor. zápisné. Tak teda čo máme vykonať? Kúpme si z týchto podielov-účastín. Kto sa lepšie máš, kúp si aj viac celých podielov; kto nemôžeš kúp si aspoň polovicu podiela. A takto naskladáme tých 200.000 korún, a vstúpime za údov-účastinárov Spolku „Tranoscius“. Peniaze pošlite na adresu: „Tranoscius“ Liptószentmiklós. Svoje meno a svoju adresu napíšte si zreteľne. Ak voľačomu nerozumieme, opýtajte sa len takého človeka, o ktorom

ste presvedčení, že tiež pracuje za kráľovstvo Božie. Bezbožníkom sa nedajte odhovoriť od tohto diela bohumilého.

Čo z tohoto budeme mať?

Dvojaký zisk: hmotný a duchovný. Hmotný zisk bude to, že peniaze vaše budú dobre uložené a budú vám donášať každoročne úroky (interesty), takzvané dividendy. Veď všakver'tí, čo knihy tlačia a predávajú, z toho žijú, daktorí z toho i zbohatnú. Nuž keď my sami budeme tlačiť a predávať knihy, ten zisk zostane nám. Spolok *Tranoscius* totižto po takej ceste bzde predávať knihy, aby byly ako len možno lacné, ale zase aby aj platíť mohol dividendy svojim údom-účastinárom. A potom už, po výročitých počtoch, kto bude chcieť peniaze, dajú sa mu peniaze; kto však má dobré knihy, tak namiesto peňazí pošlú sa mu v takej hodnote, ako naňho prichodí dľa jeho účastín. Ale zaiste každý evanjelik radšej prijme do domu dobrú knihu, z ktorej sa budú učiť i jeho detné deti, ako peniaze, ktoré sa chytro rozkotúľajú. Toto by to bol ten hmotný zisk z toho, keď vstúpíte do Spolku Tranovského a kúpite si z účastín jeho.

Ale nám evanjelikom o veľa vzácnejší je ten duchovný zisk, ktorý ide zo Spolku tohoto. Tento duchovný zisk je predovšetkým v tom, že sa cítime v jednote spojení v práci Bohu najmilšej, totižto v práci rozširovania kráľovstva Božieho na zemi. Veď či vás to nepoteší, či vás to nepovznesie, keď si budete môcť pomyslieť: ja tiež smiem pracovať na veľikom diele Kristovom, a kráľovstve Božom! Veľiké pozhnanie bude aj z toho, že sa rozmnožia dobré knihy a spisy, z ktorých sa bude môcť vzdelávať k časnému i večnému životu. Ako zanedbávané sú na mnohých stranách dietky! Či to nebude dobre, keď im budeme môcť dať dobrú, nábožnú knižku? Tak si to už všetci vrúčne žiadame, aby už raz lepšie bolo na tomto svete. Ale lepšie nám bude až vtedy, keď sa sami polepšíme. Nuž, práve evanjelické dobré spisy nás vzdelajú, na Božie cesty napravia; dobrá kniha mnohým otvorí oči, osvieti rozum, a mnohý pozná, že na svete môže dobre byť len vtedy, keď ľudia žijú dľa vôle Božej, keď sa rozšíri a upevní kráľovstvo Božie na zemi. A aby na svete dobre bolo každému, aby sa Božie kráľovstvo rozšírilo – na tomto pracuje Spolok „Tranoscius“.

Nuž, Bratia drahí, Sestry milé, neotáľajte! Pripojte sa k nám. Vidíte aj sami, že na Bo-

žom, vznešenom a pozhnanom diele pracujeme. Pomáhajte nám! „Žeň zaisté jest mnohá, ale dělníku málo.“ Budte i vy našimi spoludelníkmi. Vstúpte do Spolku „Tranoscius“. Kupujte si jeho účastiny! Jedna celá účastina je za 53 korún. Polúčastina je za 27 korún. Termín upisovania trvá do 1. októbra roku 1918.

Pán je s nami. Podte medzi nás!

Liptovský Svätý Mikuláš, v júni 1918.

Vaši bratia dľa ducha i krve zo Spolku „Tranoscius“.

HISTORICKÉ KONTEXTY

YDAVATELSTVA TRANOSCIUS A EPST

V apríli 2018 si pripomenie 120. výročie založenia spolku *Tranoscius*. Nahliadnime do histórie jeho vzniku, ako aj do medzivojnového obdobia, kedy sa formovalo vydávanie *Evanjelického posla* zpod *Tatier* (dobový názov). Vydavateľom mesačníka *Evanjelický posol* zpod *Tatier* bol *Tranoscius*, vydavateľský a kníhkupecký účastinársky spolok, ktorý vznikol v roku 1898.

Jur Janoška, redaktor *Cirkevných listov* a Pavel Zoch, redaktor *Stráže na Sione* zvolali na 26. septembra 1896 do Ružomberka poradu o založení spolku pre vnútornú misiu „*Tranovský*“, ktorý by mal napomáhať náboženskému a mravnému životu slovenského evanjelického a. v. ľudu. Generálny konvent však tento spolok nepovolil a argumetoval tým, že postačuje vydavateľstvo *Luthertasaság*, ktoré vydáva literatúru po maďarsky.

„*Výbor nepovoleného spolku sa potom zišiel 8. decembra 1897 v Lipt. Sv. Mikuláši a so žiaľom vyslovil, že sa rozchádza. Vyslovili však aj pevné rozhodnutie, že myšlienke nedajú padnúť. Prv, než sa narodil, musel zomrieť Tranovský, spolok pre vnútornú misiu, aby sa narodil nový – Tranoscius, vydavateľsko-kníhkupecký účastinársky spolok. Pevná viera našla spôsob, aby ho mohli založiť podľa nového kupeckého zákona – v Lipt. Sv. Mikuláši, kde bolo zriaďujúce valné zhromaždenie 27. apríla 1898.*“¹ Už v roku 1898 vyšla prvá knižka *Tranosciusa* pod názvom *Nevyhovárj sa!*, o rok sa významným edičným činom stalo vydanie *Biblia sacra*.

Jur Janoška v rokoch 1898 – 1924 pôsobil ako správca *Tranosciusa* a svojou svedomitou a neúnavnou organizačnou, administratívnu, redaktorskou, korektorskou prácou výrazne prispel k formovaniu a rozvoju spolku. 7. mája 1924 vedenie úspešného spolku prevzal Ľudovít Šenšel, farár v Liptovskej Porúbke a profesor slovenčiny a latinčiny na Hodžovom štátnom gymnáziu v Liptovskom Sv. Mikuláši. Šenšel získal dobrých poradcov – Gaba Rapoša a Dr. Emila B. Lukáča. Ako píše D. Veselý, vydavateľstvo sa profesionalizovalo a zintenzívnila sa jeho činnosť, „*do edičného programu bola programovite zaradená aj „svetská“ literatúra – beletria a dramatická tvorba, čo umožnilo vydávať aj vedecko-teologické knihy.*“²

V rokoch 1919 – 1928 mal spolok 121 edícií, z toho 77 náboženského charakteru, ďalšie tvorili učebnice, vedecké diela, krásna literatúra, hudobniny, obrazy. Z časopiseckej produkcie *Tranoscia* uvedme vydávanie *Evanjelického posla* zpod *Tatier*, *Cirkevných listov*, *Nového rodu*, *Evanjelického kazateľa*, tradičného *Tranovského kalendára* a neskôr *Viery a vedy*.

Vydavateľstvo ešte v roku 1912 kúpilo tzv. *Macnerovský dom* pre potreby *Tranosciusa*. Neskôr sa ukázala potreba adaptácie domu. Pristúpilo sa však k stavbe novej budovy, ktorú slávnostne

dali do užívania v roku 1936 pri príležitosti 300. výročia vydania *Tranovského kancionála*.

A ako pracovala redakcia *Evanjelického posla* zpod *Tatier* v daných vydavateľských podmienkach? Teória žurnalistiky charakterizuje redakciu ako „*kolektív pracovníkov združených do istej organizačnej štruktúry*“, v ktorej sa „*redaktori zaoberajú individuálnou i kolektívnou žurnalistickou činnosťou (zbierajú žurnalistické informácie, stvárajú ich do žurnalistických prejavov, apretujú žurnalistické prejavy, ktoré vznikli v redakcii i mimo nej, a komponujú z nich žurnalistické celky), ostatní im poskytujú rozličné služby.*“³ Predpokladá sa pritom, že redakcia periodika (s výnimkou filiálnych redakcií), administrácia, expedícia je sústredená na jednom mieste, často blízko tlačiarne.

Redakcia *Evanjelického posla* zpod *Tatier* bola determinovaná rôznymi faktormi a netvorila presnú organizačnú štruktúru, aká je známa z praxe iných periodík v danom historickom období, prípadne v súčasnosti. Vzhľadom na nedostupnosť informácií o dobovom redakčnom mechanizme evanjelických periodík sa domnievame, že redaktor časopisu si v mieste svojho kňazského pôsobenia vybudoval malú improvizovanú redakciu a ďalší redaktori, hlavní spolupracovníci, prispievatelia mu zasielali svoje žurnalistické prejavy. Tie potom redaktor sám zapretoval a pripravil žurnalistický celok do tlače. Nie je nám známe, ako redaktor spolupracoval s tlačiarňou v Liptovskom Sv. Mikuláši. Zabezpečovala administrácia časopisu v Liptovskom Sv. Mikuláši dodanie tlačových predlôh do tlačiarne? Kto čítal korektúry? Je však zrejmé, že expedíciu výtlačkov vybavovala administrácia časopisu.

Priblížme aspoň pôsobenie jednotlivých redaktorov, hlavných spolupracovníkov a významných prispievateľov *Evanjelického posla* zpod *Tatier* a ich osud v skúmanom období (1918 – 1938).

Ako prvý redaktor *Evanjelického posla* zpod *Tatier* do roku 1920 pôsobil Vladimír Čobrda. Hlavnými spolupracovníkmi boli Ján Bezek, Ján Jamnický, Miloš Janoška.

Vladimír Pavel Čobrda (1880 – 1969), evanjelický farár, biskup Východného dištriktu, biskup generálnej evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku sa narodil a aj dokonal svoju zemskú púť v Smrečanoch. Jeho príspevky publikované v *Evanjelickom posle* zpod *Tatier* v začiatkoch skúmaného obdobia nemožno identifikovať, nakoľko chýbajú podpisy autorov článkov. Vladimír Pavel Čobrda prispieval aj do *Cirkevných listov*, prekladal *Žalmy* a *Novú zmluvu*. Bol predsedom *Hurbanovej evanjelickej literárnej spoločnosti* a bol jedným zo zakladajúcich členov obnovenej *poprevratovej Matice slovenskej*.

Pôsobenie prvej redakcie *Posla* sa ukončilo v prvých rokoch *Československej republiky*. V čísle 8/X (august 1920) vo funkcii redaktora Vladimíra Čobrdu vystriedal Ján Bezek. V XI. ročníku (1921) sa redakcia rozlúčila s jedným z hlavných spolupracovníkov – Jánom Jamnickým. V XII. ročníku (1922) hlavného spolupracovníka

Miloša Janošku vystriedal Peter Boor, farár v Holiči. V XVI. ročníku (1926) k nemu pribudol Ján Bakoss a v XVII. ročníku (1927) pracoval tím hlavných spolupracovníkov v zložení Peter Boor, Michal Lúčanský (farár vo Východnej) a Ján Čierny (farár v Kokave). Ak v prvých sledovaných ročníkoch chýbali podpisy autorov článkov, neskôr „vystúpili z anonymity“.

Už v XV. ročníku Posla (1925) mal výrazný autorský podiel Ján Bakoss, evanjelický farár. V redakcii pôsobil od marca 1926 ako ďalší hlavný spolupracovník. Jeho prítomnosť bola prínosom vo formovaní tváre časopisu. Ján Bezek, ktorý stál pri zrode časopisu a šestnásť rokov bol jeho redaktorom, sa pozície redaktora vzdal. V decembrovom čísle XVI. ročníka redakcia v **Slove čitateľom Posla** oznámila zmenu redaktora. Vydavateľský a kníhkupecký úč. spolok „TRANOSCIUS“ sa Jánovi Bezekovi poďakoval za horlivú a svedomitú prácu. Uverejnil „prípis“, v ktorom uviedol, že časopis pod Bezekovou „péčou“ sa stal najlepším, najobľúbenejším a najviac rozšíreným vnútornomisijným evanjelickým a. v. časopisom slovenským. Odstupujúci redaktor Ján Bezek pripojil k tomu riadky, ktorými obrazne zhodnotil pôsobenie časopisu pod jeho vedením.⁴

Ján Bezek (1878 – 1945), evanjelický farár, redigoval Posla od čísla 8/X (august 1920) až do konca roka 1926, teda takmer šesť rokov. Ako hlavný spolupracovník pôsobil v redakcii od III. ročníka (1912/1913), od čísla 5/VII (1916/1917) ako spolupracovník.

Od januára 1927 sa redaktorom stal Ján Bakoss, farár v Hybčiach. Zmeny nastali aj v zložení hlavných spolupracovníkov. Do redakcie prichádza Július Celder, evanjelický učiteľ v Melechedi ako redaktor prílohy Posla **Detský kútik**, neskôr **Detský kútik – Posol Dietok**. V januárovom čísle sa redakcia prihovarila opäť čitateľom Posla a poďakovala sa odstupujúcemu redaktorovi Jánovi Bezekovi, zdôrazňujúc, že redakčná zmena nie je zmenou ducha a smerovania mesačníka. Zároveň publikoval riadky biskupa, Dr. Jura Janošku, ktorý vyzdvihol prínos a charakter Posla.⁵

Ján Čierny (1904 – 1982), evanjelický farár, mal bohatú publikačnú činnosť. Publikoval v Cirkevných listoch, Novom rode, Stráži na Sione, Rolníckych novinách a prirodzene v Evanjelickom posle zpod Tatier. Redigoval tiež cirkevný časopis Naša rodina, zborový časopis v Lazoch pod Makytou – Chlebík. Knižne vydal práce z dejín miestnych cirkevných zborov, o evanjelických cirkevných spolkoch, o sektárstve. Ján Čierny je tiež autorom mnohých básní, epigramov a satír.

Ján Čierny (farár v Kokave, neskôr v Lišove) pôsobil v redakcii Posla ako hlavný spolupracovník od roku 1927. Podpísal sa najmä pod vieroučné prejavy, výklady Písma svätého v zrozumiteľnej reči blízkej širokému čitateľstvu. Vynikal v stručnom, výstižnom spracovaní rozmanitých biblických a historických faktov a tém. Neskôr k nim pridal aj hutné úvahy o spôsobe kresťanského života a články, „časové“ úvahy. Podpisoval sa aj ako Ján Čierny Lazovský (v XXVII. ročníku). Ján Čierny ostal verný svojim krátkym náboženským úvahám, ako dobrý znalec Biblie dokázal jednoducho interpretovať jej pravdy. V XXVIII. ročníku (1938) prekvapil aj prenikavým

stvárením politickej atmosféry a rodinného života.

V XIX. ročníku Posla (1929) sa redakcia rozšírila o ďalšieho člena – Jána Čillaga, evanjelického učiteľa v Kocihe, ktorý redigoval prílohu **Slovenská Evanjelická Jednota** do januára 1932, kedy ho vystriedal Julo Koska, v tom čase evanjelický učiteľ – správca v Hačave.

Nakoľko profesor Michal Lúčanský prevzal redigovanie Stráže na Sione, „zriekol sa hlavného spolupracovníctva“ v XXI. ročníku (1931) sa novým hlavným spolupracovníkom stáva Pavel Tomko, farár vo Východnej.

Ján Bakoss (1895 – 1945), evanjelický farár a zvolenský senior, je známy ako autor kázni, náboženských úvah, apologetických, biografických a popularizačných článkov, recenzií. Prekladal z nemeckého jazyka. Už od roku 1921 prispieval do Evanjelického posla zpod Tatier. Od roku 1926 bol Bakoss hlavným spolupracovníkom Posla a v rokoch 1927–1935 jeho redaktorom. Bakoss publikoval aj v Stráži na Sione, Cirkevných listoch, Novom rode a Tranovskom kalendári. V roku 1938 redigoval Našu cirkev.

Ján Bakoss v rokoch svojho redaktorského pôsobenia v Posle autorsky dominoval. Obdarený prorockým videním, s talentom poéty a prozaika vynikol ako esejista. Hlboká znalosť filozofie, histórie a iných vied mu bola základom pre písanie prítlačlivých, elegantných úvah, ktoré pramenili z lásky k Božiemu slovu a bázne pred Bohom.

V roku 1933 do redakcie prichádza ako ďalší hlavný spolupracovník ružomerský farár Gustáv Plavec. Vo februári 1934 sa redakcia rozširuje o nového hlavného spolupracovníka – Jána VI. Hroboňa, farára v Istebnom.

Silnú redakciu, v zložení Ján Čierny, Peter Boor, Ján VI. Hroboň, Gustáv Plavec, Pavel Tomko, Július Celder a Julo Koska, opustil v januári 1936 Ján Bakoss. V dvanástom čísle XXV. ročníka (1935) sa Bakoss s Poslom, čitateľmi a redakciou rozlúčil riadkami **Slovo vďaky a prosby**. V XXVI. ročníku (1936) redakcia Posla pracovala už bez dvoch hlavných spolupracovníkov: Gustáva Plavca a Petra Boora.

Peter Boor (1882 – 1966) bol hlavným spolupracovníkom Posla trinásť rokov. Pôsobil ako evanjelický farár (v Holiči 1911 – 1955), písal profily, nekrológy, recenzie. Okrem Posla publikoval v Evanjelickom kazateľovi, Cirkevných listoch, Stráži na Sione, Novom rode.

Gustáv Plavec (1900 – 1971), evanjelický farár, spoluredaktor časopisu. V tom čase prispieval do Cirkevných listov, Tranovského kalendára, ale aj Nového rodu.

Pavel Tomko, ktorý od XXVI. ročníka (1936) vystriedal v pozícii redaktora Bakossa, sa už v tomto ročníku prejavil výrazne ako autor duchovných úvah, veršov, prejavov novinárskeho charakteru (reportáže). V XXVII. ročníku (1937) naozaj využil svoj všestranný talent. Na titulných stranách publikoval básne. Náboženské úvahy spracoval s ľahkosťou a zrozumiteľne. Tomko však nebol esejistom ako Bakoss. Chýbal mu dar pomenovať javy metaforou. Bol viac žurnalistom. Články o dianí v cirkvi písal publicistickým štýlom. Dokázal sa prihovoriť aj ženám v rubrike Naším matkám. Posol sa pod vedením Pavla Tomku stal ešte väčším časopisom

s atribútmi žurnalistiky.

Pavel Tomko (1901 – 1972), evanjelický farár, spolu s Emilom B. Lukáčom založil Kuzmányho kruh akademikov. Redigoval Evanjelický posol zpod Tatier a *Evanjelickú mládež*, prílohu Nového rodu. Profilmami, recenziami, zábavnicami prispieval do slovenských periodík. Písal aj nábožensky ladenú poéziu. Usiloval sa o poslovenčenie služieb Božích. Písomne korešpondoval so svetoznámyim lekárom a misionárom A. Schweitzerom.

Ján Vladimír Hroboň sa výraznejšie autorsky prejavil v XXVI. ročníku (1936), v XXVII. ročníku (1937) zaujal najmä náboženskými úvahami. Ján VI. Hroboň propagoval v Posle svoj zámer – vybudovať charitatívny ústav v Istebnom. Myšlienka získala aj finančnú podporu čitateľov. Hroboň bol talentovaným autorom s novinárskym i poetickým videním, dobre štylizoval a dokázal prekvapiť. Dôkazom je Hroboňova reportáž z rakúskych diakonických ústavov v XXVIII. ročníku (1938), ako aj cestopisné rozprávanie z návštevy Jeruzalema, Grécka a Egypta.

Ján Vladimír Hroboň (1900 – 1965), pôsobil ako evanjelický farár. Úvahy a stanoviská k náboženskému a cirkevnému životu na Slovensku a v zahraničí, profily slovenských osobností publikoval v Cirkevných listoch, Evanjelickom posle spod Tatier, Evanjelickom východe, Novom rode, Viere a vede, Službe. Je autorom drobných cirkevných tlačí, zbierky modlitieb, redaktorom a zostavovateľom brožúry o Istebnom, dejinách evanjelickej cirkvi v Istebnom. Prekladal z nemčiny.

V XXVII. ročníku (1937) Ján Brezina vystriedal v pozícii redaktora *Posla dietok* jeho dlhoročného zostavovateľa a zakladateľa Júliusa Celdera.

Július Celder (1896 – 1967) pracoval ako učiteľ v Pači, Sirku, Teplom Vrchu a Rimavskej Sobote. Je autorom učebníc prírodopisu a slovenského jazyka, odborných pedagogických článkov v Slovenskom učiteľovi, Evanjelickom učiteľovi. Okrem *Detského kútika* a *Posla dietok* redigoval Snahy, učiteľský časopis v Rimavskej Sobote.

Ján Brezina (1907 – 1999), evanjelický správca – učiteľ, kantor na Evanjelickej ľudovej škole v Žaškove. Prispieval do Evanjelického posla zpod Tatier, Posla dietok. Neskôr, prílohu pre deti sám tri roky redigoval. V Žaškove vydával pre deti časopis Žiačik. Tu založil aj Ľudovú školu hospodársku. Bol známy ako autor náboženskej poézie, modlitieb.

Rovnako v XXVII. ročníku redakciu posilnil nový hlavný spolupracovník Štefan Kátlovský, farár v Mýte pod Ďumbierom. Kátlovský skrytý pod pseudonymom yxv viedol rubriku *Biblia*. Autorsky zaujal najmä v XXVIII. ročníku (1938) výkladmi Biblie.

Eva Bachletová

Zdroj: Eva Bachletová – Doktorandská dizertačná práca *Ľudové časopisy Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku (1918 – 1938)*

Poznámky

¹ VESELÝ, Daniel: Evanjelická cirkev a Transcius. In: *100 rokov Transcia. 100 rokov sme tu pre vás*. Liptovský Mikuláš: Transcius, 1998. s. 28.

² VESELÝ, Daniel: c. d., s. 30.

³ JACZ, Ľudovít. a kol.: *Malá encyklopédia žurnalistiky*. Bratislava : Obzor, 1982, s. 400.

⁴ Ján Bezek sa v decembrovom čísle (12/XVI, december 1926, s. 262) vyjadril: „*Nezaslúžené, lichotivé tieto riadky uznania so strany vydavateľstva snižuje redaktor pre svoju osobu na najmenšiu mieru a prenáša ich na svojich druhých spolupracovníkov, ktorí písavali články krvou svojho srdca a tak i vnikali do srdc čitateľov a nietili horlivosť a lásku za duchovné veci. Písavali ich učením i neučením, pospolitím i vzdelaním, všetci vedení láskou ku Pánovi, k jeho drahej cirkvi, láskou k svojmu milému evanjelickému ľudu. Politika nám bola cudzou, Kristovo evanjelium všetkým. ... Pán žehnaj milému časopisu, žehnaj a sprevádzaj ho na ďalšej cesti. Nech sa rozšíri po všetkých končinách Slovenska, nech sa stane poslom a rozdávačom radostných zvestí duchovným rodinám evanjelickým.*“

⁵ Dr. Jur Janoška, biskup v januárovom čísle (1/XVII, 1927, s. 3) v príhovore **Naším milým bratom a sestram priateľom „Evanj. Posla zpod Tatier“** napísal: „*Bol a je náš Posol vyznavačom evanjelia Pána Ježiša Krista a obrancom jeho proti útokom sveta bezbožného a tak i povzbudzuje a vedie nás k vernosti a oddanosti k drahej cirkvi našej evanjelicko-luteránskej, na čistom evanjeliume založenej. Od pravdy tohto evanjelia náš Posol neodchýlil sa nikdy; tú pravdu vyznáva, o nej svedčí, k nej vedie mládež i dospelých.*“ Biskup Janoška pripomenul, že doterajšie ročníky sú pokladom znamenitého čítania k vzdelaniu duše, k zošľachteniu srdca a k pravému kresťanskému životu podľa srdca Božieho. A poprosil čitateľov, aby ostali vernými Poslu, ktorý začína svoju púť „*pri novom vodcovstve mladých, ale už známych vyzkúsených pracovníkov duchovných.*“

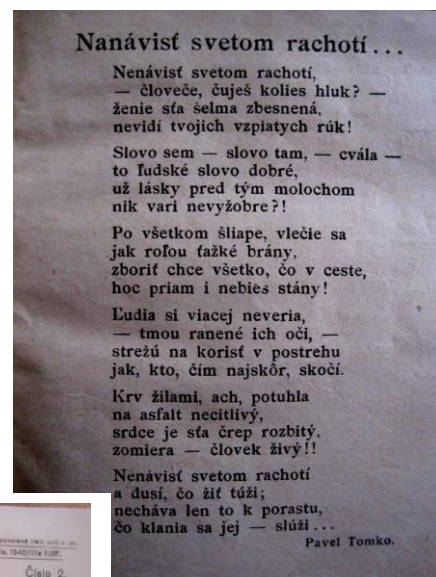

Foto: Eva Bachletová

PODPORTE, PROSÍM, NAŠE ÚSILIE ZA OBNOVU CIRKVI – FINANČNE A MODLITEBNE!

Hnutie evanjelických laických pracovníkov, o. z. je dobrovoľné združenie neordinovaných pracovníkov a členov Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku (ECAV). Vzniklo v roku 2013 pod pôvodným názvom Evanjelická jednota. **Poslaním** združenia je podporovať komplexný rozvoj ECAV, uplatnenie jej členov a laických pracovníkov na všetkých úrovniach jej správy s dôrazom na rozvoj misijnej a sociálnej práce, ekonomickej spolupráce a duchovný rast členov ECAV vo všetkých regiónoch Slovenska. Združenie má široko definované **ciele, ku ktorým patria**: rozvoj bratsko-sesterských vzťahov a modlitebných spoločností, vzdelávanie laických pracovníkov a prehĺbovanie vnútromisijnej práce v cirkvi, podpora aktivít, ktoré vedú k obnove jednoty a dôvery v cirkvi medzi ordinovanými (duchovní pracovníci) a neordinovanými ako i podpora vzájomnej spolupráce jednotlivých občianskych združení, organizácií a organizačných zložiek v ECAV. **Členstvo** v združení je individuálne ako aj kolektívne. Medzi zasadnutiami Valného zhromaždenia koordinuje činnosť združenia **Výkonný výbor**, ktorého členmi sú predseda a dvaja podpredsedovia združenia, koordinátor členskej základne a tlačový tajomník.

Podporte, prosím, finančne alebo modlitebne naše projekty:

- Projekt – Budovanie a rozvoj nového komunikačného a misijného nástroja – Reformačných listov**, ktoré sú dostupné emailom a na internete. Chceme byť moderným evanjelickým médiom, ktoré bude reflektovať činnosť ECAV na Slovensku s misijným zámerom. Do poznámky, prosím, uveďte: **Reformačné listy** alebo uveďte *variabilný symbol* číslo: 4024.
- Projekt – Zostavenie legislatívneho návrhu** (vytvorenie paragrafového znenia) **novelizácie ústavy** za účelom decentralizácie ECAV na Slovensku a vzniku troch dištriktov, vrátane dôvodovej správy. Do poznámky, prosím, uveďte: **Decentralizácia**
- Projekt – Správa o stave ECAV na Slovensku (Biela kniha)** – jej súčasťou bude aj prieskum názorov cirkevných zborov a členov cirkvi k aktuálnym otázkam stavu a rozvoja cirkvi. Chceme sa inšpirovať našimi predkami, ktorí zostavili v roku 1930 podrobný Almanach evanjelickej cirkvi tak, aby sme získali ucelený obraz o činnosti našej cirkvi v období po roku 1989. Do poznámky, prosím, uveďte: **Biela kniha**
- Projekt – Vytvorenie Ústavu pamäti ECAV na Slovensku** – najmä za účelom dokumentácie prejavov prenasledovania cirkvi a šírenia informácií o týchto prejavoch. Aj naša ECAV na Slovensku bola v období totality vystavená prenasledovaniu, jej činnosť bola ochromená, a preto sa chceme toto obdobie pokúsiť zmapovať s pomocou odborníkov – historikov, vedeckých a akademických pracovníkov. Do poznámky, prosím, uveďte: **Ústav pamäti**
- Projekt – Podpora obnovy, ochrany a prezentácie kultúrneho dedičstva** vrátane vytvorenia nového centrálného archívu a múzea evanjelických kultúrnych hodnôt. Táto oblasť je predmetom dlhodobej diskusie v ECAV na Slovensku, mnohé kroky sa už podnikli, boli by sme však radi, keby sa nám podarilo v spolupráci s odborníkmi, spolupracovníkmi cirkvi, podporou štátu a našej cirkvi položiť reálne základy nového centrálného archívu ECAV, ako aj pomôcť pri budovaní múzea, ktoré by dokumentovalo rozmanitosť duchovného a kultúrneho dedičstva ECAV na Slovensku. Do poznámky, prosím, uveďte: **Kultúrne dedičstvo**

Ak máte záujem podporiť naše aktivity ako podporovateľ, sympatizant alebo člen HELP, o. z. napíšte nám na adresu

help@evanjelickajednota.sk a obratom Vám zašleme prihlášku.

Číslo bankového účtu združenia je: **IBAN: SK32 7500 0000 0040 2009 7346**. Ďakujeme.

Milí priatelia, vytvorili sme na [Facebooku stránku](https://www.facebook.com/help.ecav/) Hnutia evanjelických laických pracovníkov, nájdete nás na adrese: <https://www.facebook.com/help.ecav/>. Tešíme sa na vás!

„PRED SVITOM VSTÁVAM; VOLÁM O POMOC; A DÚFAM V TVOJE SLOVO.“ ŽALM 119, 147

Milí bratia a sestry,

pozývame vás, pridajte sa ku nám a zotrávajme v modlitebnej reťazi za našu cirkev. V modlitebnej reťazi pokračujeme každý deň v ranných hodinách medzi 6:00 – 8:00, na 5 – 10 minút sa stíšime k prečítaniu si Božieho Slova a k vlastnej modlitbe.

Kontakt na tím Reformačných listov:

Hnutie evanjelických laických pracovníkov, o. z.
Partizánska 2
811 03 Bratislava

Redakčná rada:

šéfredaktorka: Eva Bachletová 0905 813 782
Monika Cipciarová 0948 254 765
Martin Kováč 0905 269 078
Ľubo Bechný 0905 345 764

Vaše podnety a skúsenosti čakáme tiež na adrese: help@evanjelickajednota.sk. Na emailovej adrese

listy@evanjelickajednota.sk sa môžete prihlásiť aj na odoberanie Reformačných listov e-mailom.

Viac nezahmlených a pravdivých informácií si môžete prečítať na internetovej stránke www.help-ecav.sk